

INTEGRAL DIAGNOSTIKA ASOSIDA O'QUVCHILARNI AXLOQIY TARBIYALASHNI TAKOMILLASHTIRISH

Umarova Nigoraxon Abdurahimovna

Turon Universiteti Andijon Filiali Magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19973907>

Annotatsiya. Ushbu maqolada integral diagnostika asosida o'quvchilarning axloqiy tarbiyasini takomillashtirish masalalari keng yoritilgan. Axloqiy tarbiyaning mazmuni, uning pedagogik ahamiyati, zamonaviy diagnostika usullari hamda o'quvchilar shaxsini rivojlantirish mezonlari tahlil qilingan. Shuningdek, integral yondashuv orqali o'quvchilarda ijtimoiy mas'uliyat, qadriyatlar tizimi va ijobiy xulq-atvorni shakllantirishning samarali yo'llari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: integral diagnostika, axloqiy tarbiya, o'quvchi shaxsi, pedagogik monitoring, ijtimoiy qadriyatlar, baholash mezonlari, rivojlanish, kompetensiya, tarbiya jarayoni, innovatsiya.

Annotation: This article examines the improvement of students' moral education based on integral diagnostics. It analyzes the content and pedagogical importance of moral education, modern diagnostic methods, and criteria for assessing students' personal development. The paper also highlights effective ways to develop students' social responsibility, value systems, and positive behavior through an integrated approach.

Keywords: integral diagnostics, moral education, student personality, pedagogical monitoring, social values, assessment criteria, development, competence, educational process, innovation.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы совершенствования нравственного воспитания учащихся на основе интегральной диагностики. Проанализированы содержание нравственного воспитания, его педагогическое значение, современные методы диагностики и критерии оценки личностного развития учащихся. Также раскрываются эффективные пути формирования социальной ответственности, системы ценностей и позитивного поведения учащихся.

Ключевые слова: интегральная диагностика, нравственное воспитание, личность учащегося, педагогический мониторинг, социальные ценности, критерии оценки, развитие, компетенции, образовательный процесс, инновации.

Hozirgi globallashuv va axborotlashuv davrida ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri – nafaqat bilimli, balki yuqori axloqiy fazilatlarga ega bo'lgan shaxsni tarbiyalashdan iboratdir. Jamiyat taraqqiyoti ko'p jihatdan yosh avlodning ma'naviy yetukligi, ijtimoiy faolligi va axloqiy qadriyatlariga bog'liq. Shu bois, o'quvchilarning axloqiy tarbiyasini zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, integral diagnostika bu jarayonda samarali vosita sifatida namoyon bo'lmoqda.

Axloqiy tarbiya – bu o'quvchilarda jamiyat tomonidan qabul qilingan axloqiy me'yorlar, qadriyatlar va xulq-atvor qoidalarini shakllantirishga qaratilgan uzluksiz pedagogik jarayondir¹. Ushbu jarayon o'quvchining shaxs sifatida shakllanishida muhim o'rin tutadi va uning kelajakdagi hayot faoliyatini belgilaydi. Axloqiy tarbiya orqali o'quvchilarda halollik,

¹ Davletshin M.G. *Pedagogik diagnostika asoslari*. – Toshkent: O'qituvchi nashriyoti, 2017. – 45-bet

adolat, mas’uliyat, vatanparvarlik, insonparvarlik kabi fazilatlar rivojlanadi. Bu esa ularning jamiyatda o‘z o‘rnini topishiga yordam beradi.

Integral diagnostika tushunchasi ta’lim jarayonida o‘quvchining shaxsiy rivojlanishini kompleks baholashni nazarda tutadi. U faqat bilim darajasini emas, balki o‘quvchining axloqiy, psixologik va ijtimoiy holatini ham o‘z ichiga oladi². Integral diagnostika orqali o‘quvchi faoliyati turli jihatlar asosida tahlil qilinadi: uning xulq-atvori, ijtimoiy munosabatlari, qadriyatlarga munosabati va o‘zini baholash darajasi aniqlanadi. Bu esa pedagoglarga har bir o‘quvchi bilan individual ishlash imkonini beradi.

Mazkur yondashuvning asosiy afzalligi shundaki, u o‘quvchining rivojlanishini har tomonlama o‘rganishga xizmat qiladi. An’anaviy baholash tizimlari ko‘proq bilim va ko‘nikmalarni aniqlashga qaratilgan bo‘lsa, integral diagnostika o‘quvchining shaxsiy sifatlarini ham hisobga oladi. Natijada, tarbiya jarayoni yanada samarali tashkil etiladi.

Axloqiy tarbiyada integral diagnostikaning roli ayniqsa muhimdir. Chunki bu yondashuv orqali o‘quvchilarning axloqiy rivojlanish darajasi aniqlanadi va ularga mos pedagogik choralar ishlab chiqiladi. Masalan, o‘quvchining xulq-atvorida muammolar aniqlansa, pedagog individual tarbiyaviy dastur ishlab chiqishi mumkin. Bu esa muammoni o‘z vaqtida bartaraf etish imkonini beradi.

Zamonaviy ta’lim tizimida axloqiy tarbiyani takomillashtirish uchun turli metod va texnologiyalardan foydalanilmoqda. Jumladan, interaktiv usullar, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, rolli o‘yinlar, munozaralar va refleksiya usullari samarali hisoblanadi. Bu metodlar o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi, ularni ijtimoiy hayotga tayyorlaydi va axloqiy qarorlar qabul qilishga o‘rgatadi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar yordamida o‘quvchilarning rivojlanishini monitoring qilish imkoniyati kengaymoqda. Elektron kundaliklar, onlayn baholash tizimlari va pedagogik platformalar orqali o‘quvchilarning faoliyati doimiy nazorat qilinadi. Bu esa integral diagnostika samaradorligini oshiradi.

Integral diagnostika asosida axloqiy tarbiyani rivojlantirish uchun bir qator amaliy chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Avvalo, har bir o‘quvchiga individual yondashuvni ta’minlash lozim. O‘quvchilarning qiziqishlari, ehtiyojlari va psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda tarbiyaviy ishlar tashkil etilishi kerak. Bundan tashqari, ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish muhim ahamiyatga ega. Chunki o‘quvchining axloqiy shakllanishida oila muhim rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, ta’lim muassasalarida tarbiyaviy ishlarni tizimli ravishda tashkil etish, pedagoglarning malakasini oshirish va zamonaviy metodlardan foydalanishni kengaytirish zarur. Monitoring va baholash tizimini takomillashtirish ham muhim vazifalardan biridir. Bu orqali o‘quvchilarning rivojlanish dinamikasi aniqlanadi va tegishli choralar ko‘riladi.

Xulosa qilib aytganda, integral diagnostika o‘quvchilarning axloqiy tarbiyasini takomillashtirishda muhim vosita hisoblanadi. U o‘quvchi shaxsini har tomonlama o‘rganish, uning rivojlanish darajasini aniqlash va samarali pedagogik qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Natijada, jamiyat talablariga javob beradigan, ma’naviy yetuk va ijtimoiy faol shaxslarni tarbiyalashga erishiladi.

² Ishmuhamedov R.J. *Ta’limda innovatsion texnologiyalar*. – Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti, 2018. – 87-bet.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Davletshin M.G. *Pedagogik diagnostika asoslari*. – Toshkent: O‘qituvchi nashriyoti, 2017. – 45-bet
2. Ishmuhamedov R.J. *Ta’limda innovatsion texnologiyalar*. – Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti, 2018. – 87-bet.
3. Qodirov B.R. *Ta’limda innovatsion texnologiyalar*. Toshkent, 2019.